

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ НАЦРТА ОДЛУКЕ О БУЏЕТУ ГРАДА ДОБОЈ ЗА 2023. ГОДИНУ

Законски основ за доношење Одлуке о буџету садржан је у члану 31. Закона о буџетском систему („Службени гласник Републике Српске“, број 121/12, 52/14, 103/15 и 15/16) којим се утврђује основ за припрему и доношење буџета.

Град Добој је приступио припреми Нацрта буџета за 2023. годину у складу са буџетским календаром и доставило Упутство за припрему Нацрта буџета буџетским корисницима у законом предвиђеном року.

У Упутству је од корисника затражено да захтјеве ускладе са прописима тј. законским актима који регулишу финансирање дјелатности коју обављају. У захтјевима је требало исказати и властите приходе као и расходе у складу са Правилником о садржају појединих рачуна у контном оквиру за кориснике прихода буџета Републике, општина и градова, буџетских фондова и фондова.

При процјени буџета за наредну годину Одјељење за финансије је користило следеће показатеље и претпоставке:

- Остварење прихода у 2022.годину за шест мјесеци,
- Процјена остварења прихода до краја 2022. године,
- Смјернице дате ДОБ-а ,
- Анализа остварења локалних прихода,
- Анализа јавне потрошње и инвестиције.

У току израде Нацрта, обављене су консултације са буџетским корисницима и сагледане околности које утичу на висину прихода уз уважавање ставова, политика и приоритета дефинисаних усвојеним Документом оквирног буџета за период 2023.-2025. година, као и Смјерницама и препорукама за припрему буџета општина и градова, процијењен је прилив средстава у буџет града Добој за 2023. годину.

Поштујући члан 15. Закона о буџетском систему припремљен је преглед буџетских средстава и буџетских издатака кроз економску, функционалну и организациону класификацију.

При изради Нацрта буџета испоштован је и принцип уравнотежености буџетских средстава и буџетских издатака тј. збир укупних буџетских средстава једнак је збиру буџетских расхода тј. буџетске потрошње што је у складу са Законом о буџетском систему.

Дана 19.10.2022.године, актом број 02-022-1-2333/22 Министарству финансија достављен је Нацрт буџета на сагласност. Министарство финансија је актом број 06.04/400-948-1/22 од 28.10.2022.године доставило препоруке на Нацрт буџета града Добој за 2021.годину са препорукама:

- образложити планирана средства на економском коду 731000- Грантови,
- рационалније планирати износ на економског коду 415000-Грантови и
- рационалније планирати средства на економском коду 810000-Примици за нефинансијску имовину, с обзиром на извршење у току 2022.године.

Уважавајући препоруке Министарства финансија дајемо образложење позиција и извршених корекција:

- на економског коду 731100 Грантови планиран је износ од 840.000 КМ јер се очекује капитални грант од Владе Турске у износу од 70% вриједности пројекта за изградњу моста на ријечи Спречи, а који неће бити реализован у 2022.години због кашњења у завршетку радова, а такође и стални грантови од Федералног министарства финансија као интегрисани програм помоћи повратника,

- у односу на достављени Нацрт буџета извршено је смањење на економском коду 415000- Грантови за 400.000 КМ и

- смањење на економском коду 810000-Примици за нефинансијску имовину за 400.000 КМ.

ПРИХОДИ

Нацртом буџета града Добој за 2023. годину укупна буџетска средства износе 56.513.707,00 КМ што је за 19% мање у односу на планирана средства I Ребаланса буџета за 2022. годину.

У укупним буџетским средствима порески приходи чине 56%, непорески приходи 28%, и примици од нефинансијске, финансијске имовине 16 %.

Планирани порески приходи (710 000) износе 31.408.707,00 КМ и већи су за 13% у односу на I ребаланс буџета за 2022. годину.

У структури пореских прихода, као један од основних извора прихода, највеће учешће имају приходи од индиректних пореза 73%, који чине 41% од укупно планираних прихода.

Планирани износ индиректног пореза је 23.000.000,00 КМ и и већи су за 14% у односу на I ребаланс буџета за 2022. годину.

На бази просјека остварења индиректних пореза у првих шест мјесеци 2022. године и уважавајући смјернице из ДОБ-а сматрамо да је реална процјена остварења индиректних пореза за 2023 годину.

Са учешћем од 20% у пореским приходима планирани су приходи од пореза на лична примања, а планирани су у износу од 6.200.000,00 КМ, док 6% пореских прихода чине приходи од пореза на имовину а планирани су у износу од 1.821.807,00 КМ.

У структури пореза на имовину најзначајније учешће има порез на непокретности, а односе се на порезе прописане Законом о порезу на непокретности.

План за 2023. годину заснован је на остварењу истих у 2022.години. У 2023. години пореска стопа се задржава на истом нивоу. Овај приход је локалног карактера и активностима Градске управе и пореске управе ПЈ Добој настојаће се повећати наплативост ове врсте прихода.

Непорески приходи (720 000) су планирани у износу од 15.905.000,00 КМ и за 12% су мањи у односу на I ребаланс буџета за 2022. годину. У наставку је објашњење најзначајнијих позиција у оквиру непореских прихода:

- Приходи од закупа и ренте (721 222-721 223) планирани су у износу од 5.050.000,00 КМ и чине 32% непореских прихода, и мањи су за 21% у односу на планирана средства I Ребаланса буџета за 2022. годину.

Приходи од закупа (721 222) су планирани на основу одлука о закупу комуналне инфраструктуре са предузећима „Водовод“ ад Добој и „Градска топлана“ ад Добој, као и по основу закупа гаража, пословних простора, јавних површина и остале имовине Града. Планирани просјечни мјесечни закуп по овом основу је 200.000 КМ, без укљученог ПДВ-а. Град Добој, осим редовних потраживања која ће настати по основу склопљених уговора о закупу имовине Града у 2023. години, велике резерве у ненаплаћеним потраживањима из претходних година а за која су већ покренута процедура утуживања те је реално очекивати да та доспјела потраживања буду наплаћена дијелом у 2022. години, а већим дијелом у 2023. години

Приходи од земљишне ренте (721 223) су планирани на основу рјешења надлежног органа о висини накнаде за земљишну ренту подносиоца захтјева, и на основу потраживања за земљишну ренту која доспијевају у 2023. години на основу донесених одлука о плаћању ренте и уређења на одгоду. Осим тога, Привредни савјет Града Добој, у чијем раду учествују и представници најјачих грађевинских фирми из Добоја, покренуо је иницијативу да им се одобри пријевремено измирење обавеза по основу уговора на одгођено плаћање уз услов да им се одобри одређени попуст на овако предложено рјешење. Имајући у виду чињеницу да су у 2021. и 2022. години већи број инвеститора искористили могућност пријевремене отплате обавеза, у 2023. години се овај приход планира у нижем износу. Упркос томе, приходи од земљишне ренте представљају значајан непорески приход Града и резултат су развијене дјелатности грађевинарства, највећим дијелом због подстицајних мјера Града Добој у овој грани привреде. Треба узети у обзир и чињеницу да остваривање овог прихода нема из године у годину равномјерну динамику, те да су могуће и непланиране наплате овог прихода захваљујући интересовању инвеститора за градњу у току самог буџетског периода.

- Комуналне накнаде и таксе (722 000) планиране су у износу од 10.455.000,00 КМ и чине 66% непореских прихода, и мањи су за 7% у односу на I Ребаланс буџета за 2022. годину.

-Комуналне таксе за кориштење простора за паркирање (722 319) планиране су у износу од 700.000 КМ, а на основу извршења за првих 6 мјесеци 2022. године и пројекције остварења додатног прихода по овом основу у 2023. години, као резултат изградње нових јавних паркиралишта и појачане наплате овог прихода.

- Накнаде за уређење грађевинског земљишта (722 411) планиране су у износу од 5.000.000,00 КМ и чине 31% непореских прихода, и мањи су за 17% од планираних средства I Ребаланса буџета за 2022. годину. Приходи на овој позицији су планирани на истом основу и са истим параметрима као и у случају накнаде за природне погодности, односно ренте.

- Власти приходи буџетских корисника (722 591) планирани су у износу од 1.300.000,00, и већи су за 18% у односу на I Ребаланс буџета за 2022. годину. Приходи су планирани на основу остварења овог прихода за првих 6 мјесеци 2022. године, и чињенице да се очекује значајно повећање овог прихода код буџетског корисника ЈУ

Дјечије обданиште „Мајке Југовића“ Добој као резултат планираног отварања новог објекта дјечијег обданишта капацитета преко 120 мјеста.

-Грантови (730 000) су планирани у износу од 840.000,00 КМ и мањи су за 32% у односу на планирана средства I Ребаланса буџета за 2022. годину.

-Трансфери између или унутар јединица власти планирани су у износу од 2.410.000 КМ и већи су за 6 % у односу на планирана средства I Ребаланса буџета за 2022. годину. Повећање на овој позицији је резултат отварања новог објекта дјечијег обданишта ЈУ „Мајке Југовић“ Добој, на подручју општине Петрово, те ће се уплате Општине Петрово, на име разлике између цијене коју плаћају родитељи и економске цијене смјештаја дјецe, евидентирати као трансфер од јединица локалне самоуправе.

-Примици за непроизведену сталну имовину (813 000) планирани су у износу од 2.500.000,00 КМ. У наредној години извјесна је продаја више појединачних парцела укупне површине око 38.000 м², почетна цијена 65,50 КМ по м² што укупно износи око 2.500.000 КМ и што представља почетну продајну цијену па је сасвим реално очекивати осварење у износу од 2.500.000 КМ. У 2022. години у току су поступци рјешавања имовинских односа и стварање предуслова за продају наведених парцела, па се реализација очекује у 2023. години. За продају дијела горе наведене површине, Скупштина Града Добој је већ донијела одлуке о продаји.

- Примици од продаје сталне имовине намијењене продаји (814 000) планирани су у износу од 1.000.000,00 КМ и значајно је мања у односу на ове примитке планиране у 2022. години Планирани приливи се односи и на прилив од продаје грађевинских објеката, станова и пословних простора у власништву града као и гаражних мјеста.

Град Добој располаже са великим бројем гараже за које, чим се покаже интерес за продају, Скупштина Града доноси одлуку о продаји, те по овом основу Град Добој остварује значајан примитак.

-Остали примиси (931 000) планирани су у износу од 1.100.000 КМ, и на нивоу су планираних примитака I Ребаланса буџета за 2022. годину, а односе се на:

- Примиси по основу пореза на додату вриједност планирани су у износу од 300.000 КМ и представљају примитак који Град Добој у 2023. години планира остварити по основу наплате ПДВ-а у фактурама по којим Град Добој има обавезу пријављивања и плаћања излазног ПДВ-а Управи за индиректно опорезивање;
- Примиси по основу депозита и кауција планирани су у износу од 600.000 КМ, и представљају планиране примитке од уплаћених кауција учесника јавних лицитација које расписује Град Добој;
- Примиси по основу аванса планирани су у износу од 200.000 КМ, и представљају планиране авансе који ће се примити у 2023. години а који ће са 31.12.2023. године остати незатворени;
- Остали примиси из трансакција између или унутар јединица власти (938 000) односе се на планиране примитке за накнаде плата за породилско одсуство који се рефундирају од фонда обавезног социјалног осигурања.

Расподјела суфицита из ранијег периода је планирана у износу од 1.250.000 КМ, и представља неутрошена средства на намјенским рачунима за које је извјесно да неће бити утрошена до краја 2022. године, и то:

- Неутрошена кредитна средства за експропријацију земљишта корита ријеке Босне у циљу заштите Града од поплана 1.250.000 КМ;

Град располаже и са другим намјенским средствима за које је тешко процијенити да ли ће бити потрошена до краја 2022. године, те ће се ова позиција најреалније моћи планирати приликом израде приједлога буџета за 2023. годину.

РАСХОДИ

Нацртом буџета града Добој за 2023. годину планирани су расходи и издаци у износу од 56.513.707,00 КМ, колико износе и планирани приходи и примици, чиме је испоштовано начело уравнотежености буџетских средстава и буџетских издатака.

Расходи по основу организационе класификације систематизовани су у посебном дијелу буџета по носиоцима средстава, односно корисницима буџетских средстава за 2023. годину.

Код свих буџетских корисника јасно је видљива и намјена појединих расхода.

У наставку текста дато је детаљније објашњење значајнијих ставки у оквиру расхода и издатака:

-Расходи за лична примања запослених (411 000) планирају се у износу од 12.398.300,00 КМ и већа су за 5% у односу на планирана средства I Ребалансом буџета за 2022. годину.

Планирано повећање расхода за лична примања је на буџетским корисницима ЈУ дјечије обданиште „Мајке Југовић“ Добој и ЈУ „Центар за социјални рад“ Добој. Град Добој је у 2022. године купио објекат вртића капацитета преко 120 мјеста, за које је потребно ангажовати додатно стручно и помоћно особље. Осим тога, Извјештајем Главне службе за ревизију јавног сектора констатовано је да обрачун плата ове двије јавне установе није вршен у складу са посебним колективним уговором за запослене у области образовања и културе Републике Српске и Посебним колективним уговором за запослене у области социјалне заштите Републике Српске, па је прелазак на обрачун у складу са коефицијентим дефинисаним овим посебним колективним уговорима довео до повећана расхода за лична примања ових установа већ у 2022. години, што ће се наставити и у 2023. години. Осим тога, ЈУ „Центар за социјални рад“ Добој због повећаног броја корисника услуга ове установе је морала повећати број стручног особља, односно запослених радника, како не би дошло до застоја у благовременом рјешавању предмета ове угрожене категорије становништва. Расходи за лична примања Градске управе су на нивоу расхода планираних I ребалансом буџета за 2022. годину.

-Расходи по основу коришћења роба и услуга (412 000) планирани су у износу од 9.523.300,00 КМ и већи су за 14% у односу на I Ребаланс буџета за 2022. годину. Најзначајнији удио у структури ових расхода имају расходи по основу утрошка енергије, комуналних, комуникационих и осталих услуга (1.788.100 КМ), расходи за текуће одржавање (1.638.500 КМ), расходи за услуге одржавања јавних површина и заштите животне средине (1.585.000 КМ), и остали неklasификовани расходи

(2.080.000 KM). Највећи разлог за повећање ових расхода је у чињеници да се у 2023. години очекује повећање цијена комуналних услуга (највећим дијелом гријање), повећања цијена режијског материјала, као и повећање цијена уговорених услуга за одржавање јавних површина на подручју града.

-Расходи финансирања и др. финансијски трошкови (413 000) планирају се у износу од 1.654.861,00 KM и односе се на камате по кредитима који су у отплати. План камата по кредитима сачињен је на основу отплатних планова за реализоване кредита код банака које је град Добој утрошио за капитална улагања и друге намјене, у складу са Законом о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске.

-Субвенције (414 000) су планиране у износу од 270.000,00 KM и мање су за 16% у односу на планиране у I Ребаланс буџета за 2022. годину, и односе се на планиране субвенције јавним предузећима, нефинансијским субјектима и субвенције трошкова кориштења водних услуга угрожених категорија.

-Грантови (415 000) су планирани у износу од 10.426.000,00 KM и већи су за 11% у односу на I Ребаланс буџета за 2022. годину. Издвајања средстава у виду гранта вршиће се у циљу подршке нефинансијским субјектима из области социјалне и здравствене заштите, подршке реализацији капиталних пројеката нефинансијских субјеката, подршка организацијама и удружењима из невладиног сектора, као и предузећима и установама чији је оснивач Град Добој. Разлог за повећање позиције грантова у односу на I Ребаланс буџета за 2022. годину јесте у планираном износу од 1.000.000,00 KM Фудбалском клубу „Слога“ Добој, учеснику највишег ранга такмичења у Босни и Херцеговини, као виду подршке врхунском спорту.

-Дознаке на име социјалне помоћи (416 000) планирају се у износу од 5.290.000,00 KM и већи су за 10% у односу на I Ребаланс буџета за 2022. годину. Највеће повећање је у оквиру потрошачке јединице 00280300-Центар за социјални рад, као резултат већих издвајања за финансирање социјалних потреба и социјалне заштите. У оквиру буџета Центра за социјални рад планирају се средства за финансирање помоћи од 3.480.000,00 KM које се односе на законом утврђене обавезе појединцима, средства за туђу његу, као и износ од 810.000,00 KM средства за здравствену заштиту, смјештај незбринутих лица и друге породице, накнаде хранитељским породицама, и остале помоћи социјално угроженим лицима а у вези са Законом о социјалној заштити, као и помоћи са социјално угрожене породице које не остварују права по основу горе наведеног Закона у износу од 100.000,00 KM. Чињеница је да из године у годину све већи број корисника који остварују права по основу Закона о социјалној заштити, па и издвајања за ову категорију становништва показују из године у годину тенденцију раста.

-Расходи по судским рјешењима (419 000) планирани су у износу од 107.000,00 KM и за 7 % су већи у односу на I Ребаланс буџета за 2022. годину. План је сачињен на основу процјене правне службе о могућим расходима у судским поступцима у којима је Град тужена страна.

-На име средстава буџетске резерве планирано је 200.000,00 KM, што је испод 2,5% укупно планираних прихода што је у оквиру прописаних Законом о буџетском систему Републике Српске. Начин ангажовања ових средстава биће дефинисан Одлуком о извршењу буџета.

-Издаци за произведену сталну имовину (511 000) планирају се у износу од 10.014.500,00 KM и мањи су за 21 % односу на I Ребаланс буџета за 2022. годину. У структури ових издатака значајно мјесто заузимају издаци за изградњу и прибављање зграда и објеката (5.730.000 KM), издаци за инвестиционо одржавање, реконструкцију и адаптацију зграда и објеката (1.240.000 KM), издаци за набавку постројења и опреме (1.099.000 KM). У 2022. години су реализовани бројни капитални пројекти из плана капиталних инвестиција (набавка објекта вртића, реализација бројних пројеката водоснабдијевања и канализационих система, реконструкција градских саобраћајница), док се у 2023. години очекује такође реализација бројних пројеката али знатно мање вриједности.

-Издаци за непроизведену сталну имовину (513 000) планирани су у износу од 1.652.000 и мањи су за 12 % у односу на I Ребаланс буџета за 2022. годину. Средства планирана на овој позицији се највећим дијелом односе на експропријацију земљишта корита ријеке Босне у циљу заштите града од поплава (1.250.000 KM).

-Издаци за отплату дугова (620 000) планирани су у износу од 5.818.646,00 KM која се односи на отплату главнице кредита. Издаци су планирани на основу отплатних планова по текућим кредитним задужењима, а благо повећање у односу на средства планирана у односу на I Ребаланс буџета за 2022. годину резултат су отплате главнице по реализованом краткорочном кредитном задужењу.

-Остали издаци (630 000) планирани су у износу од 505.000,00 KM и мањи су за 97 % у односу на I Ребалансу буџета за 2022. годину. Структура осталих издатака је:

- Издаци по основу пореза на додату вриједност (631 100) износе 150.000 KM и представља реалан износ које Град, као обвезник пореза на додату вриједност, плати у току године Управи за индиректно опорезивање;
- Издаци по основу депозита и кауција (631 200) износе 150.000 KM, и представљају планирана средства за поврат кауција учесника на лицитацијама које расписује Град Добој;
- Издаци по основу аванса (631 300) износе 105.000 KM, и представљају износ примљених аванса у 2022. години који ће са 31.12.2022. године остати незатворен (на дан 31.12.2022. године биће евидентиран на позицији 931 300-примици по основу аванса), а који ће по основу издатих фактура бити затворени у 2023. години евидентирањем на позицију 631 300 (у складу са чланом 104. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике)
- Остали издаци (631 900) планирани су у износу од 100.000 KM, а односе се на евидентирање поврата и прекњижавања по рјешењима пореске управе и других контролних органа;
- Остали издаци из трансакција између или унутар јединица власти (638 100) планирани су у износу од 120.000 KM, и представљају планирану исплату личних примања породиљама, а коју рефундира Фонд за дјечiju заштиту Републике Српске

ЗАКЉУЧАК

Приликом израде нацрта буџета града Добој за 2023. годину уважене су потребе развоја града, политика финансирања потреба од општег интереса за град као и прописи којима се обезбјеђује основна функција Органа градске управе у циљу остварења оптималних услова за благовремено и ефикасно остваривање права и обавеза грађана.

Поред тога у току израде уважене су сугестије и образложење ставова, политика и приоритета дефинисаних усвојеним документом оквирног буџета Републике Српске за период 2023 -2025. године , дио који се односи на 2023. годину.

На основу констатованог и изложеног, кроз образложење овог документа, може се закључити да је методолошки приступ изради буџета за сљедећу фискалну годину заснован на рачуноводственим стандардима који регулишу јавне финансије и буџетско финансирање.

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ФИНАНСИЈЕ